

Ременяк А. В.

*аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
ЛНУ ім. І. Франка*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Вступ. Теоретичне узагальнення підходів до розгляду фінансового потенціалу з позицій окремих вчених, а також враховуючи не лише значення для суб'єктів підприємництва, але й концептуальне розуміння на різних рівнях національної економіки формують передумови для подальшого вивчення його ролі в інноваційному розвитку підприємств. Водночас важливо розуміти, що динаміка останнього, особливо зважаючи на виклики сьогодення, внутрішні та зовнішні загрози, потребує перманентного пошуку альтернативних джерел формування фінансового потенціалу та ідентифікації нових підходів до підвищення ефективності цих процесів.

Мета роботи – узагальнити підходи до тлумачення фінансового потенціалу та обґрунтувати авторське його розуміння у сучасних умовах.

Основна частина. Зауважимо, що одним із прикладів широких за економічним змістом дефініцій є розгляд фінансового потенціалу як основного важеля, що забезпечує динамічну трансформацію ресурсів у результати господарської діяльності підприємства, даючи змогу ефективно вирішувати численні економічні завдання через підвищення результативності використання наявних ресурсів [4, с. 29]. Водночас, як вважає О. Костевич, фінансовий потенціал формується під впливом ключових груп факторів, як-от фінансовий стан підприємства, ресурсний і ринковий потенціали, що відображають наявність та якість ресурсів – не лише матеріальних (виробничі потужності, технологічність обладнання, фінансові ресурси), а й нематеріальних (кадровий потенціал, рівень менеджменту, інтелектуальні активи компанії) [3, с. 30]. Узагальнено потенціал трактується як сукупність засобів, запасів і джерел, доступних для мобілізації з метою досягнення поставлених цілей, реалізації виробничої програми певного підприємства та розв'язання актуальних проблем бізнес-структури. У табл. 1 передусім представимо систематизацію визначень фінансового потенціалу в розрізі розмежування підходів до його трактування залежно від рівнів економічної системи – від макроекономічного до мікроекономічного, який у розрізі цього дослідження становить ключовий інтерес з огляду на необхідність у сучасних наукових підходах до його розуміння. У межах узагальнення запропоновано комплексний авторський підхід до тлумачення фінансового потенціалу, що об'єднує мікро-, мезо- та макрорівні в єдину систему взаємопов'язаних фінансових можливостей (табл. 1).

Можемо обґрунтувати інтеграцію рівнів так: фінансовий потенціал як певне узагальнене поняття на макрорівні задає загальні умови і можливості, зважаючи на інституційне середовище в країні та нормативне регулювання і реалізацію державної фінансової політики, на мезорівні – він забезпечує просторову адаптацію цих можливостей до регіональних умов та залежить від цих умов, які, скажімо, в реаліях війни суттєво різняться, а потенціал на мікрорівні – уже безпосередньо

пов'язаний із реалізацією фінансових можливостей конкретних підприємств тощо на практиці шляхом трансформації ресурсів у конкурентні переваги окремих суб'єктів господарювання. Такий підхід дає змогу розглядати фінансовий потенціал як фактор розвитку, де, що логічно й зрозуміло, успіхи на мікрорівні формують передумови для стійкості економічного зростання в масштабах економіки, а також досягнення інших цілей фінансово-економічної політики держави.

Таблиця 1 – Систематизація підходів до визначення та розуміння ролі фінансового потенціалу на макро-, мезо- та мікрорівнях

Автор / джерело	Підходи
<i>Макрорівень</i>	
Ю. Гайбура [2, с. 166]	Фінансовий потенціал національної економіки формується на базі функціонального взаємозв'язку фінансового та економічного потенціалів держави через залучення та використання фінансових ресурсів у поєднанні з економічними можливостями
О. Ареф'єва, Д. Долженко [1]	Конкурентні переваги держави на глобальному рівні та її фінансовий потенціал є основними факторами економічного розвитку країни, що сприяють зростанню підприємницької активності
<i>Мікроекономічний рівень</i>	
О. Нагорнюк [5, с. 105]	Фінансовий потенціал підприємства – комплексна характеристика системи управління його фінансовою діяльністю, яка виражається у можливостях формування необхідного обсягу фінансових ресурсів із різних джерел, ефективного їх розподілу та використання з метою забезпечення тактичних і стратегічних задач фінансування майбутнього розвитку підприємства з урахуванням фактора ризику
О. Швиданенко, В. Швиданенко [6, с. 2]	Сутність «фінансового потенціалу» викристалізовується як приховані потенційні можливості, які можна реалізувати за наявності в компанії ресурсного складника, спрямованого на досягнення довгострокових стратегічних цілей господарюючого суб'єкта у контексті їх раціонального використання з прогнозованим рівнем прибутковості в умовах нестабільного зовнішнього середовища
<i>Комплексний підхід</i>	
Авторська дефініція	Здатність держави, регіону, галузі чи підприємства формувати, акумулювати, розподіляти та ефективно використовувати фінансові ресурси, що визначається впливом макроекономічних умов, мезорівневих реалій і можливостями бізнесу з метою забезпечення стійкості розвитку та досягнення поставлених цілей на кожному рівні національної економіки

Джерело: систематизовано автором

Висновки. На основі аналізу наведених вище альтернативних підходів та обґрунтованої дефініції зауважимо, що фінансовий потенціал підприємства як поняття є порівняно конкретнішим за економічним змістом і чіткішим, що корелює з різними аспектами управління фінансами та тісно пов'язане з відповідними економічними процесами. Адже його основою є сукупність фінансових ресурсів – власних і позикових, що формуються з внутрішніх (передусім прибуток), та зовнішніх (кредити, інвестиції тощо) джерел. Отже, сфера реалізації потенціалу – це фінансова діяльність конкретного підприємства, підпорядкована операційній, яка забезпечує мобілізацію ресурсів у потрібних обсягах для конкретних завдань та загалом ефективного функціонування бізнес-структури, ключовим показником

чого традиційно є одержання прибутку. Водночас важливо враховувати, що фінансовий потенціал визначається можливостями ефективного залучення та використання ресурсів під впливом об'єктивних (риннок, законодавство в країні) і суб'єктивних чинників, де вирішальну роль відіграють знання та навички фінансових менеджерів у виборі оптимальних інструментів фінансування. Враховуючи те, що кожне підприємство орієнтоване на перспективу, формування та реалізація потенціалу забезпечує досягнення стратегічних і тактичних цілей, формуючи структуру капіталу. Реалізація потенціалу завжди пов'язана з ризиком, що впливає на фінансову рівновагу: формування ресурсів визначає співвідношення власного і позикового капіталу, а їх використання – результативність діяльності суб'єкта господарювання в умовах ринкового середовища та різних ризиків, що формує потенціал для продовження досліджень у цьому напрямі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О., Долженко Д. Теоретичне підґрунтя формування економічного потенціалу підприємства в умовах посилення транспарентності розвиткових процесів. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2024. Вип. 18(36). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-18\(36\)-06](https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-06)
2. Гайбура Ю. А. Фінансово-економічний потенціал підприємства: сутність і значення в умовах негативних впливів. *Podilian bulletin agriculture engineering economics*. 2025. № 47. С. 166–170.
3. Костевич О. Д. Фінансовий потенціал підприємств легкої промисловості в Україні. *Легка промисловість*. 2010. № 3. С. 27–30.
4. Куліш Г. П., Чепка В. В. Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільності економіки. *Статистика України*. 2017. № 1. С. 29–35.
5. Нагорнюк О. В. Класифікація видів фінансового потенціалу підприємства. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 104–109.
6. Швиданенко О., Швиданенко В. Фінансовий потенціал компанії: сутність, форми прояву та управління в умовах зростаючої нестабільності та невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-78>

УДК 336.71:330

Волкова Н. І.

*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи
ДонНУ імені Василя Стуса*

Рудик М. В.

*здобувач вищої освіти ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДонНУ імені Василя Стуса*

РОЛЬ НБУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вступ. Фінансова стабільність банківської системи є одним із факторів повноцінного та ефективного функціонування економіки та її гарантом стабільності